

HOTĂRÂREA CURȚII
din 14 decembrie 2000¹

Masterfoods Ltd
împotriva
HB Ice Cream Ltd
și
HB Ice Cream Ltd
împotriva
Masterfoods Ltd, funcționând sub denumirea comercială „Mars Ireland”

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Supreme Court)

„Concurență – Articolele 85 și 86 din Tratatul CE (devenite articolele 81 CE și 82 CE) –
Proceduri paralele în fața instanțelor naționale și comunitare”

În cauza C-344/98,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE (devenit articolul 234 CE), de Supreme Court (Irlanda), de pronunțare, în litigiile pendente în fața acestei instanțe, între

Masterfoods Ltd

și

HB Ice Cream Ltd

și între

HB Ice Cream Ltd

și

Masterfoods Ltd, funcționând sub denumirea comercială „Mars Ireland”,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 85, 86 și 222 din Tratatul CE (devenite articolele 81 CE, 82 CE și 295 CE),

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, C. Gulmann, A. La Pergola, M. Wathelet și V. Skouris, președinți de cameră, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, P. Jann, L. Sevón (raportor), R. Schintgen și doamna F. Macken, judecători,

avocat general: domnul G. Cosmas,

---

¹ Limba de procedură: engleza.

grefier: doamna L. Hewlett, administrator,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

- pentru Masterfoods Ltd, de domnul D. O'Donnell, SC, mandatat de domnii A. Cox și P. G. H. Collins, solicitors,
- pentru HB Ice Cream Ltd, de domnii M. M. Collins, B. Shipsey și M. Cush, SC, mandatați de Hayes & Sons și de Slaughter & May, solicitors,
- pentru guvernul francez, de doamnele K. Rispal-Bellanger, subdirector în cadrul Direcției de Afaceri Juridice din Ministerul Afacerilor Externe și R. Loosli-Surrans, chargé de mission în cadrul aceleași direcții, în calitate de agenți,
- pentru guvernul italian, de profesorul U. Leanza, șef al Serviciului de contencios diplomatic din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent, asistat de profesorul L. Daniele, avocat în Baroul din Trieste, expert în cadrul ministerului menționat,
- pentru guvernul suedez, de domnul A. Kruse, departementsråd în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent,
- pentru Guvernul Regatului Unit, de domnul J. E. Collins, Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de domnul N. Green, QC,
- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii B. Doherty și W. Wils, membri ai Serviciului juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale prezentate de Masterfoods Ltd, reprezentată de domnii P. G. H. Collins și D. O'Donnell, de HB Ice Cream Ltd, reprezentată de domnii M. M. Collins și B. Shipsey, de guvernul suedez, reprezentat de domnul A. Kruse, de Guvernul Regatului Unit, reprezentat de domnul J. E. Collins, asistat de domnul A. Robertson, barrister, precum și de Comisie, reprezentată de domnii B. Doherty și W. Wils, în ședința din 15 martie 2000,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 16 mai 2000,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin Ordonanța din 16 iunie 1998, primită la Curte la 21 septembrie 1998, Supreme Court a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE (devenit articolul 234 CE), trei întrebări preliminare privind interpretarea articolelor 85, 86 și 222 din Tratatul CE (devenite articolele 81 CE, 82 CE și 295 CE).
- 2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul a două litigii între Masterfoods Ltd (denumită în continuare „Masterfoods”) și HB Ice Cream Ltd, devenită Van den Bergh Foods Ltd (denumită în continuare „HB”) cu privire la clauza de exclusivitate prevăzută de contractele de furnizare de congelatoare încheiate între aceasta din urmă și vânzătorii cu amănuntul de înghețată pentru consumul imediat.

Acțiunile principale

- 3 HB, filială deținută în proporție de 100 % de grupul Unilever, este principalul producător de înghețată din Irlanda. De mai mulți ani, HB le furnizează comercianților cu amănuntul de înghețată, cu titlu gratuit sau în schimbul unei chirii simbolice, congelatoare pe care le deține în proprietate, cu condiția ca acestea să fie utilizate exclusiv pentru înghețata produsă de HB („clauza de exclusivitate”).
- 4 Masterfoods, o filială a societății americane Mars Inc., a intrat pe piața irlandeză a înghețatei în 1989.
- 5 Începând din vara anului 1989, numeroși comercianți cu amănuntul care dețineau congelatoare furnizate de HB au început să păstreze și să prezinte în acestea produsele Masterfoods. Prin urmare, HB a solicitat respectarea clauzei de exclusivitate.
- 6 În martie 1990, Masterfoods a introdus o acțiune în fața High Court (Irlanda) urmărind în special declararea nulității clauzei de exclusivitate în temeiul dreptului intern și al articolelor 85 și 86 din tratat. HB a introdus o acțiune separată pentru obținerea unor somații care să îi interzică Masterfoods să-i îndemne pe comercianții cu amănuntul la nerespectarea clauzei de exclusivitate. Cele două societăți au solicitat daune-interese.
- 7 În aprilie 1990, High Court a emis o somație provizorie în favoarea HB.
- 8 La 28 mai 1992, High Court s-a pronunțat pe fond cu privire la acțiunile introduse de Masterfoods și, respectiv, de HB. Aceasta a respins acțiunea societății Masterfoods și a pronunțat, în favoarea societății HB, o hotărâre definitivă prin care i se interzicea societății Masterfoods, prin intermediul unei somații definitive, să-i îndemne pe comercianții cu amănuntul la păstrarea produselor sale în congelatoarele aparținând societății HB. Cu toate acestea, cererea societății HB de acordare de daune-interese a fost respinsă.
- 9 La 4 septembrie 1992, Masterfoods a exercitat o cale de atac împotriva acestor hotărâri în fața Supreme Court.
- 10 În paralel cu această procedură contencioasă, la 18 septembrie 1991, Masterfoods a depus o plângere la Comisia Comunităților Europene, în temeiul articolului 3 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 01 p. 3). Plângerea se referea la furnizarea de HB către un număr mare de comercianți cu amănuntul a unor congelatoare care trebuiau să fie utilizate exclusiv pentru produsele acestei mărci.
- 11 La 29 iulie 1993, în comunicarea privind obiecțiunile adresată societății HB, Comisia a considerat că sistemul de distribuție al acesteia din urmă încălca articolele 85 și 86 din tratat.
- 12 La 8 martie 1995, ca urmare a unor discuții cu Comisia, HB i-a notificat acesteia propuneri de modificare în vederea unei exceptări în temeiul articolului 85 alineatul (3) din tratat. La 15 august 1995, Comisia a publicat, conform articolului 19 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17, o comunicare privind intenția sa de a adopta o poziție favorabilă sistemului de distribuție al HB.

- 13 Cu toate acestea, la 22 ianuarie 1997, considerând că modificările nu au avut rezultatul așteptat în privința liberului acces la punctele de vânzare, Comisia i-a adresat societății HB o nouă comunicare privind obiecțiunile.
- 14 Prin Decizia 98/531/CE din 11 martie 1998 referitoare la o procedură de aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat (cauzele IV/34.073, IV/34.395 și IV/35.436 – Van den Bergh Foods Limited) (JO L 246, p. 1), Comisia a declarat că:
- clauza de exclusivitate prevăzută de contractele de furnizare de congelatoare încheiate în Irlanda între HB și comercianții cu amănuntul, aplicabile congelatoarelor instalate în punctele de vânzare care sunt dotate exclusiv cu aparate furnizate de HB pentru depozitarea înghețatei în ambalaj individual pentru consumul imediat și care nu dispun nici de congelator propriu, nici de congelator/congelatoare ale altui producător de înghețată, constituie o încălcare a dispozițiilor articolului 85 alineatul (1) din tratat (articolul 1 din Decizia 98/531)
- și
- faptul că HB îi îndeamnă pe comercianții cu amănuntul irlandezi să devină părți la contracte de furnizare de congelatoare care cuprind o condiție de exclusivitate, propunându-le să le furnizeze congelatoare pentru depozitarea înghețatei în ambalaj individual pentru consumul imediat și să asigure întreținerea acestora, fără ca acest lucru să implice vreun cost direct pentru aceștia, constituie o încălcare a dispozițiilor articolului 86 din tratat (articolul 3 din Decizia 98/531).
- 15 În plus, Comisia a respins cererea de exceptare în temeiul articolului 85 alineatul (3) din tratat (articolul 2 din Decizia 98/531) și a somat HB să înceteze de îndată încălcările constatate și să se abțină de la luarea unor măsuri având același obiect sau același efect (articolul 4 din Decizia 98/531). Aceasta a somat totodată HB să-i informeze pe comercianții cu amănuntul cu care încheiase contracte de furnizare de congelatoare care făceau obiectul încălcării constatate la articolul 1 din Decizia 98/531 despre textul integral al articolelor 1 și 3 din decizia menționată și să le notifice faptul că clauza de exclusivitate din contractele respective este nulă și neavenită (articolul 5 din Decizia 98/531).
- 16 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene la 21 aprilie 1998, înregistrată cu numărul T-65/98, HB, funcționând sub denumirea sa actuală de Van den Bergh Foods Ltd, a introdus în temeiul articolului 173 al patrulea paragraf din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 230 al patrulea paragraf CE) o acțiune în anularea Deciziei 98/531.
- 17 Printr-un act separat înregistrat la grefa Tribunalului în aceeași zi, HB a introdus de asemenea, în temeiul articolului 185 din Tratatul CE (devenit articolul 242 CE), o cerere de suspendare a executării acestei decizii până la pronunțarea pe fond a Tribunalului.
- 18 În aceste împrejurări, Supreme Court a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Având în vedere hotărârea și ordonanțele High Court (Irlanda) din 28 mai 1992, Decizia Comisiei Comunităților Europene din 11 martie 1998 și acțiunile în anularea și suspendarea acesteia din urmă introduse de Van den Bergh Foods Ltd în temeiul articolelor 173, 185 și 186 din Tratatul de instituire a Comunității Europene (denumit în continuare „Tratatul CE”),

- a) obligația de cooperare loială cu Comisia, astfel cum este interpretată de Curtea de Justiție, impune Supreme Court obligația de a suspenda judecata în cauza principală până la pronunțarea pe fond a Tribunalului de Primă Instanță cu privire la acțiunea care a fost introdusă în fața acestuia împotriva deciziei Comisiei citate anterior și, după caz, până la pronunțarea Curții de Justiție cu privire la eventualul recurs cu care ar putea fi sesizată?
- b) o decizie a Comisiei adresată unui particular (și care face obiectul unei acțiuni în anulare și în suspendare introduse de acest particular) care constată că contractul acestuia de furnizare de congelatoare este contrar articolului 85 alineatul (1) și/sau articolului 86 din Tratatul CE, îl împiedică pe acest particular să solicite confirmarea unei hotărâri în sensul contrar, pronunțată de o instanță națională în favoarea sa cu privire la chestiuni identice sau similare în raport cu articolele 85 și 86 din tratat, în cazul în care hotărârea menționată face obiectul unei acțiuni introduse în fața instanței naționale de ultim grad de jurisdicție?

Întrebările 2 și 3 sunt adresate doar dacă întrebarea 1 litera a) primește un răspuns negativ.

- 2) Având în vedere contextul juridic și economic în care se înscriu contractele de furnizare de congelatoare contestate pe piața înghețatei în ambalaj simplu pentru consumul imediat, o practică prin care un producător și/sau un furnizor de înghețată pune un congelator la dispoziția unui comerciant cu amănuntul fără nicio contraprestație directă – sau folosește alte metode pentru a-l determina pe comerciantul respectiv să accepte congelatorul – cu condiția ca acesta să nu păstreze în acesta altă înghețată decât cea furnizată de respectivul producător și/sau furnizor încalcă dispozițiile articolului 85 alineatul (1) și/sau articolului 86 din Tratatul CE?
  - 3) Articolul 222 din Tratatul CE se opune oricărei acțiuni în temeiul articolelor 85 și 86 din Tratatul CE împotriva contractelor de exclusivitate cu privire la congelatoare?”
- 19 Prin Ordonanța din 7 iulie 1998, Van den Bergh Foods/Comisia (T-65/98 R, Rec., p. II-2641), președintele Tribunalului a suspendat executarea Deciziei 98/531 până la pronunțarea hotărârii Tribunalului de finalizare a judecății în cauza T-65/98.
- 20 Prin Ordonanța din 28 aprilie 1999, președintele Camerei a cincea a Tribunalului a suspendat, în conformitate cu articolul 47 al treilea paragraf din Statutul CE al Curții de Justiție, procedura în cauza T-65/98 până la pronunțarea hotărârii Curții în prezenta cauză.

Cu privire la prima întrebare

Observațiile părților

- 21 Masterfoods subliniază, cu titlu introductiv, că un răspuns negativ la prima întrebare ar avea ca efect posibilitatea pentru o instanță națională de ultim grad de jurisdicție să adreseze Curții întrebări privind interpretarea articolelor 85 și 86 din tratat într-un moment în care întrebări practic identice sunt deja examinate de Tribunal în cadrul unei acțiuni introduse împotriva unei decizii a Comisiei adoptate în temeiul acestor articole. Așadar, hotărârea pronunțată de Curte într-o trimitere preliminară ar fi aplicată de instanța națională care a sesizat-o în același timp în care Tribunalul și, eventual, Curtea, în caz de recurs, ar judeca acțiunea împotriva deciziei Comisiei. În plus, ar fi chiar posibil ca această aplicare să se facă înaintea finalizării procedurii împotriva deciziei respective.

- 22 În continuare, Masterfoods și guvernul francez, făcând trimitere la Hotărârea din 28 februarie 1991, Delimitis (C-234/89, Rec., p. I-935, punctele 44 și 45) și la punctul 4 din Comunicarea 93/C 39/05 a Comisiei privind cooperarea dintre Comisie și instanțele naționale pentru aplicarea articolelor 85 și 86 din Tratatul CEE (JO 1993, C 39, p. 6, denumită în continuare „comunicarea”), arată că Comisia este responsabilă de punerea în aplicare și orientarea politicii în domeniul concurenței în cadrul Comunității și că aceasta trebuie să acționeze în acest sens în interesul public, în timp ce instanțele naționale protejează drepturile subiective ale particularilor în raporturile dintre aceștia.
- 23 Potrivit Masterfoods, Comisia își exercită puterile și adoptă decizii atunci când acest lucru în interesul Comunității (Hotărârea Tribunalului din 18 septembrie 1992, Automec/Comisia, T-24/90, Rec., p. II-2223, punctele 77 și 85–87, precum și punctul 13 din comunicare). Aceasta acordă prioritate cazurilor care prezintă un interes politic, economic sau juridic deosebit pentru Comunitate. Deciziile sale sunt obligatorii în totalitate pentru destinatarii lor.
- 24 Prin urmare, Comisia este organul potrivit pentru adoptarea deciziilor privind chestiunile de interes comunitar.
- 25 În ceea ce privește procedura prevăzută la articolul 177 din tratat, Masterfoods susține că, spre deosebire de procedura prevăzută la articolul 173 din tratat, Curtea nu are competența de a constata faptele și nu se poate pronunța decât asupra chestiunilor de drept, lăsând instanței naționale sarcina de a soluționa cauza, aplicând decizia pronunțată de Curte faptelor constatate în cadrul procedurii naționale.
- 26 Există un mare risc ca, prin aplicarea unei hotărâri pronunțate de Curte într-o trimitere preliminară, o instanță națională de ultim grad de jurisdicție să poată ajunge la o decizie incompatibilă cu o decizie a Comisiei dacă această din urmă decizie este confirmată de Tribunal sau, după caz, de Curte, în caz de recurs, ori cu hotărârea finală pronunțată de Tribunal sau de Curte, în cazul în care decizia Comisiei nu a fost confirmată în totalitate. Necesitatea de a evita astfel de decizii incompatibile constituie unul dintre elementele obligației de cooperare dintre instanțele naționale și instituțiile Comunității, concepută în special pentru a garanta aplicarea principiului securității juridice (Hotărârea Delimitis, citată anterior, punctul 47).
- 27 Atât Masterfoods, cât și guvernul francez, consideră că necesitatea de a evita decizii contradictorii se aplică și cooperării dintre instanțele naționale și Tribunal, sesizat în primă instanță cu o acțiune împotriva unei decizii a Comisiei. Potrivit guvernului francez, o instanță națională trebuie să suspende judecarea cauzei dacă există riscul unei contradicții între viitoarea sa decizie și cea a unei instanțe comunitare, adică o reală problemă de securitate juridică sau de cooperare loială. Necesitatea suspendării pare cu atât mai mult justificată cu cât este vorba despre o instanță națională de ultim grad de jurisdicție.
- 28 Masterfoods adaugă că, prin pronunțarea unei hotărâri interlocutorii corespunzătoare, instanța națională are posibilitatea de a evita o nedreptate cauzată de întârzierea aferentă unei suspendări a procedurii.
- 29 HB, guvernul Italiei și guvernul Regatului Unit precizează, cu titlu introductiv, că instanțele naționale și Comisia dispun de competențe concurente pentru aplicarea articolului 85 alineatul (1) și a articolului 86 din tratat (Hotărârea Delimitis, citată anterior, punctele 44 și 45) și că aceste articole produc efecte directe în raporturile dintre particulari (Hotărârea din 30 ianuarie 1974, BRT, denumită „BRT I”, 127/73, Rec., p. 51).

- 30 Potrivit societății HB, în acțiunile principale, conflictul dintre Decizia 98/531 și hotărârea pronunțată de High Court contravine principiului securității juridice, astfel cum a fost acesta interpretat de Curte la punctul 47 din Hotărârea Delimitis, citată anterior. Totuși, această hotărâre nu ar oferi nicio indicație directă privind modalitatea în care să fi evitat sau redus la minimum riscul de a ajunge la decizii contradictorii în împrejurări în care Comisia ar fi responsabilă de crearea unei situații de insecuritate pe plan juridic prin intervenția sa în raport cu o cauză care făcea deja obiectul unei proceduri în fața instanței naționale.
- 31 Din jurisprudență ar reieși că obligația de cooperare loială poate, în circumstanțele corespunzătoare, să determine instanța națională care își exercită puterea discreționară la suspendarea procedurii care se desfășoară în fața acesteia (Hotărârile Delimitis și Automec/Comisia, citate anterior). În plus, este neîndoielnic faptul că instanța națională ar putea trimite o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare în temeiul articolului 177 din tratat (punctul 32 din comunicare).
- 32 Având în vedere faptul că Decizia 98/531 a fost adoptată cu încălcarea obligației de cooperare loială și că, în prezent, este suspendată până când Tribunalul se va pronunța asupra acțiunii în anulare și ținând seama de principiul conform căruia decizia respectivă nu este obligatorie pentru instanța de trimitere, ci, cel mult, îi oferă acesteia elemente importante pentru pronunțarea deciziei sale (punctul 20 din comunicare), HB consideră că suspendarea procedurii în fața Supreme Court nu ar fi cea mai potrivită măsură. În schimb, suspendarea procedurii în fața Tribunalului până când Curtea va fi pronunțat o hotărâre cu privire la trimiterea preliminară și până când Supreme Court va fi aplicat această hotărâre i-ar permite Tribunalului să se pronunțe asupra acțiunii în anulare introduse de HB, beneficiind de interpretarea Curții în privința chestiunilor de drept invocate în cele două acțiuni principale.
- 33 HB adaugă că o decizie a Comisiei nu creează pentru o instanță națională aceleași obligații ca o hotărâre pronunțată de Tribunal sau de Curte, pe de o parte, iar pe de altă parte nu poate priva una dintre părți de dreptul la susținerea argumentelor sale. Dreptul de acces la justiție este protejat de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 4 noiembrie 1950 și recunoscut de constituțiile statelor membre, astfel încât ar trebui considerat un principiu fundamental al dreptului comunitar (Hotărârea din 15 mai 1986, Johnston, 222/84, Rec., p. 1651, punctul 18).
- 34 Potrivit guvernului italian, obligația de cooperare impusă Comisiei și instanțelor naționale de articolul 5 din Tratatul CE (devenit articolul 10 CE) nu poate ajunge până la privirea instanțelor naționale de competența lor autonomă și specifică.
- 35 În această privință, guvernul amintește că, deși Comisia a deschis o procedură într-un anumit caz de încălcări ale articolelor 85 și 86 din tratat, instanța națională sesizată cu un litigiu referitor la acest caz nu are obligația de a suspenda judecarea cauzei, în așteptarea rezultatului acțiunii Comisiei (Hotărârea BRT I, citată anterior, punctul 21). Chiar dacă, în acțiunile principale, procedura inițiată de Comisie s-a încheiat cu o decizie propriu-zisă, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17, această decizie nu este definitivă. Aceasta ar fi fost atacată în fața Tribunalului în temeiul articolului 173 din tratat și ar fi fost, în orice caz, suspendată în temeiul articolului 185 din tratat.
- 36 Guvernul italian susține că instanța națională este obligată să țină seama în hotărârea sa de decizia Comisiei, cu excepția cazului în care intenționează să conteste validitatea acesteia formulând o întrebare preliminară, în temeiul articolului 177 din tratat. Totuși, această din urmă posibilitate nu ar exista dacă partea care contestă decizia ar fi îndreptățită să o atace în

temeiul articolului 173 al patrulea paragraf din tratat și nu a procedat astfel (Hotărârea din 9 martie 1994, TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, Rec., p. I-833). Pe de altă parte, în cazul în care decizia Comisiei ar fi contestată în fața Tribunalului, instanța națională, în loc să formuleze o întrebare preliminară privind validitatea acestei decizii, ar avea posibilitatea, dar nu obligația, de a suspenda judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii instanțelor comunitare.

- 37 Guvernul Regatului Unit precizează că, în conformitate cu articolul 189 din Tratatul CE (devenit articolul 249 CE), obligatorie pentru destinatarii pe care îi indică, intră în vigoare la data notificării sale și este considerată validă până când Tribunalul sau Curtea o declară lipsită de validitate, la finalizarea unei acțiuni introduse în temeiul articolului 173 sau a articolului 177 din tratat.
- 38 Potrivit acestui guvern, din principiul general al securității juridice și din obligația de cooperare prevăzută la articolul 5 din tratat rezultă că instanțele naționale trebuie să își exercite competențele astfel încât să se evite orice risc semnificativ de conflict, nu numai în privința deciziilor neadoptate încă de Comisie, ci și în privința deciziilor adoptate în mod formal.
- 39 Acest risc ar putea fi evitat în mai multe moduri. În primul rând, în cazul în care instanțele naționale consideră că decizia Comisiei este incorectă în ceea ce privește faptele, acestea pot să suspende judecarea cauzei și să-i solicite Comisiei să-și reexamineze decizia. În al doilea rând, instanțele naționale pot adresa Curții întrebări privind validitatea deciziei Comisiei, conform articolului 177 din tratat. În al treilea rând, în cazul în care decizia Comisiei este pendinte în fața Tribunalului, acestea ar putea suspenda judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii. Instanței naționale îi revine sarcina de a suspenda judecarea cauzei în cazul în care există riscul ca decizia pe care intenționează să o adopte poate intra în conflict cu o decizie existentă sau viitoare a unei instituții comunitare (Hotărârea din 12 decembrie 1967, Brasserie de Haecht, 23/67, Rec., p. 525, Hotărârea BRT I, citată anterior, Hotărârea Delimitis, citată anterior, precum și Hotărârea din 15 decembrie 1994, DLG, C-250/92, Rec., p. I-5641). În al patrulea rând, dat fiind că nu orice risc de conflict justifică întârzierea procedurii în fața instanțelor naționale, instanța națională ar trebui, atunci când adoptă o poziție proprie, să aprecieze relevanța riscului de conflict invocat în cauza respectivă. În plus, în cazul în care ar decide să suspende judecarea cauzei, instanța națională ar trebui să examineze dacă este necesar să dispună măsuri provizorii.
- 40 Comisia precizează că situația în cauză în acțiunile principale privește o decizie a Comisiei, bazată pe articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17, care încă mai poate fi anulată de Tribunal. Această decizie este un act comunitar cu forță juridică obligatorie. Competența pentru pronunțarea lipsei validității unui asemenea act este rezervată instanțelor comunitare.
- 41 Într-o astfel de situație, pentru a evita riscul unor decizii contradictorii, instanța națională ar trebui, în mod normal, să suspende judecarea cauzei până la pronunțarea unei hotărâri definitive cu privire la acțiunea în anularea deciziei Comisiei (Hotărârea Delimitis, citată anterior, punctul 52).
- 42 În cazul în care instanța națională ar considera că nu poate aștepta, aceasta ar putea sesiza Curtea cu o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare (Hotărârea Delimitis, citată anterior, punctul 54). Într-un astfel de caz, o instanță națională a cărei decizie nu mai poate face obiectul unei căi de atac, ca, de exemplu, Supreme Court, ar avea obligația să sesizeze Curtea printr-o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare în temeiul articolului 177 din tratat. Totuși, aceasta nu ar fi obligată să procedeze astfel imediat, ci ar putea aștepta

rezultatul procedurii din fața Tribunalului și al recursului ulterior, și apoi să examineze dacă mai are îndoieli rezonabile.

- 43 Având în vedere obiectivul instituirii Tribunalului pe lângă Curte, respectiv îmbunătățirea protecției jurisdicționale a justițiabililor și menținerea calității și eficienței controlului jurisdicțional în ordinea juridică comunitară (Hotărârea din 17 decembrie 1998, *Baustahlgewebe/Comisia*, C-185/95 P, Rec., p. I-8417, punctul 41), Comisia se întrebă dacă cea mai bună soluție nu ar fi să aștepte hotărârea definitivă în acțiunea în anularea deciziei Comisiei.
- 44 Referitor la faptul că decizia Comisiei a fost suspendată, Comisia precizează că, dacă Tribunalul și, după caz, Curtea, sesizată în recurs, ar confirma legalitatea acestei decizii, riscul de conflict cu decizia unei instanțe naționale nu ar fi eliminat, ci doar amânat.

Aprecierea Curții

- 45 În primul rând, este necesar să se amintească principiile care guvernează partajarea competențelor între Comisie și instanțele naționale pentru aplicarea regulilor comunitare de concurență.
- 46 Comisia, investită prin articolul 89 alineatul (1) din Tratatul CE [devenit, după modificare, articolul 85 alineatul (1) CE] cu misiunea de a veghea la aplicarea principiilor stabilite la articolele 85 și 86 din tratat, este responsabilă pentru definirea și punerea în aplicare a orientării politicii comunitare în domeniul concurenței. Acesteia îi revine sarcina de a adopta, sub controlul Tribunalului și al Curții, decizii individuale, în conformitate cu regulamentele de procedură în vigoare, și de a adopta regulamente de exceptare. Pentru a-și îndeplini în mod eficient sarcina, a cărei executare implică în mod obligatoriu aprecieri complexe în domeniul economic, aceasta are dreptul de a acorda diverse grade de prioritate plângerilor cu care este sesizată (Hotărârea *Delimitis*, citată anterior, punctul 44, și Hotărârea din 4 martie 1999, *Ufex și alții/Comisia*, C-119/97 P, Rec., p. I-1341, punctul 88).
- 47 Comisia are competența exclusivă de a adopta decizii de aplicare a articolului 85 alineatul (3) din tratat, în temeiul articolului 9 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 (Hotărârea *Delimitis*, citată anterior, punctul 44). Pe de altă parte, Comisia împarte competența pentru aplicarea articolului 85 alineatul (1) și a articolului 86 din tratat cu instanțele naționale (Hotărârea *Delimitis*, citată anterior, punctul 45). Aceste ultime dispoziții produc efecte directe în raporturile dintre justițiabili și creează în mod direct drepturi pentru aceștia, pe care instanțele naționale trebuie să le protejeze (Hotărârea *BRT I*, citată anterior, punctul 16). Așadar, își mențin competența pentru aplicarea dispozițiilor articolului 85 alineatul (1) și a articolului 86 din tratat, chiar și după ce Comisia a inițiat o procedură în temeiul articolelor 2, 3 sau 6 din Regulamentul nr. 17 (Hotărârea *BRT I*, citată anterior, punctele 17-20).
- 48 În pofida acestei partajări a competențelor, în vederea îndeplinirii rolului care îi este atribuit prin tratat, Comisia nu se poate supune unei decizii adoptate de o instanță națională în aplicarea articolului 85 alineatul (1) și a articolului 86 din tratat. Prin urmare, Comisia are dreptul ca, în orice moment, să adopte decizii individuale pentru aplicarea articolelor 85 și 86 din tratat, chiar și în cazul în care un acord sau o practică face deja obiectul unei decizii a unei instanțe naționale și în cazul în care decizia preconizată de Comisie este în contradicție cu respectiva decizie a instanței naționale.
- 49 În continuare, din jurisprudența Curții reiese că obligația statelor membre, în temeiul articolului 5 din tratat, de a lua toate măsurile generale sau speciale necesare pentru a asigura

îndeplinirea obligațiilor care decurg din dreptul comunitar și de a se abține să ia măsuri care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor tratatului se impune tuturor autorităților statelor membre, inclusiv, în cadrul competențelor proprii, instanțelor judecătorești (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 1998, IP, C-2/97, Rec., p. I-8597, punctul 26).

- 50 O decizie adoptată de Comisie pentru aplicarea articolului 85 alineatul (1), a articolului 85 alineatul (3) sau a articolului 86 din tratat este, conform articolului 189 al patrulea paragraf din tratat, obligatorie în toate elementele sale pentru destinatarii pe care îi indică.
- 51 La punctul 47 din Hotărârea Delimitis, citată anterior, Curtea a statuat că, pentru a nu încălca principiul general al securității juridice, atunci când se pronunță cu privire la acorduri sau practici care pot face ulterior obiectul unei decizii a Comisiei, să evite adoptarea unor decizii care intră în conflict cu o decizie preconizată de Comisie pentru aplicarea articolului 85 alineatul (1) și a articolului 86, precum și a articolului 85 alineatul (3) din tratat.
- 52 *A fortiori*, atunci când instanțele naționale se pronunță cu privire la acorduri sau practici care fac deja obiectul unei decizii a Comisiei, acestea nu pot adopta decizii care intră în conflict cu decizia Comisiei, chiar dacă aceasta din urmă este în contradicție cu decizia pronunțată de o instanță națională de prim grad de jurisdicție.
- 53 În această privință, nu are relevanță faptul că președintele Tribunalului a suspendat executarea Deciziei 98/531 până la pronunțarea hotărârii Tribunalului prin care se finalizează judecata pendinte în fața acestuia. Astfel, actele instituțiilor comunitare beneficiază, în principiu, de o prezumție de legalitate, cât timp nu au fost anulate sau retrase (Hotărârea din 15 iunie 1994, Comisia/BASF și alții, C-137/92 P, Rec., p. I-2555, punctul 48). Decizia judecătorului care judecă cererea de suspendare a executării actului atacat în temeiul articolului 85 din tratat nu are decât un efect provizoriu. Aceasta nu prejudică aspectele de drept sau de fapt în litigiu, nici nu neutralizează anticipat consecințele deciziei care va fi pronunțată ulterior în acțiunea principală [Ordonanța din 19 iulie 1995, Comisia/Atlantic Container Line și alții, C-149/95 P(R), Rec., p. I-2165, punctul 22].
- 54 Pe de altă parte, atunci când o instanță națională are îndoieli în privința validității sau a interpretării unui act al unei instituții comunitare, aceasta poate sau trebuie, conform articolului 177 al doilea și al treilea paragraf, să adreseze o întrebare preliminară Curții.
- 55 În cazul în care destinatarul deciziei Comisiei a introdus, în termenul prevăzut la articolul 173 al cincilea paragraf din tratat, o acțiune în anularea acestei decizii în temeiul acestui articol, ca în acțiunile principale, este de competența instanței naționale să aprecieze dacă este necesar să suspende judecarea cauzei până la pronunțarea unei decizii definitive în respectiva acțiune în anulare sau să adreseze o întrebare preliminară Curții.
- 56 În această privință, este necesar să se amintească faptul că aplicarea regulilor comunitare de concurență se bazează pe obligația de cooperare loială dintre instanțele naționale, pe de o parte, și Comisie și instanțele comunitare, pe de altă parte, în contextul în care fiecare acționează în funcție de rolul care îi este atribuit de tratat.
- 57 Atunci când soluționarea litigiului pendinte în fața instanței naționale depinde de validitatea deciziei Comisiei, din obligația de cooperare loială rezultă că, pentru a evita luarea unei decizii în conflict cu cea a Comisiei, instanța națională ar trebui să suspende judecarea cauzei până la adoptarea de către instanțele comunitare a unei decizii definitive privind acțiunea în anulare, cu excepția cazului în care consideră că, în circumstanțele speței, se justifică adresarea către Curte a unei întrebări preliminare privind validitatea deciziei Comisiei.

- 58 În acest sens, trebuie subliniat că, în cazul în care instanța națională suspendă judecarea cauzei, îi revine sarcina de a examina necesitatea de a dispune măsuri provizorii cu scopul protejării intereselor părților până când se va pronunța o hotărâre definitivă.
- 59 În speță, din ordonanța de trimitere reiese că menținerea somației definitive pronunțate de High Court, care interzice societății Masterfoods să-i îndemne pe comercianții cu amănuntul să păstreze produsele acestora în congelatoarele aparținând societății HB, depinde de validitatea Deciziei 98/531. Prin urmare, din obligația de cooperare loială rezultă că instanța de trimitere ar trebui să suspende judecarea cauzei până la adoptarea de către instanțele comunitare a unei decizii definitive cu privire la acțiunea în anulare, cu excepția cazului în care consideră că, în circumstanțele speței, se justifică adresarea către Curte a unei întrebări preliminare privind validitatea deciziei Comisiei.
- 60 Prin urmare, este necesar să se răspundă că, în cazul în care o instanță națională se pronunță cu privire un acord sau o practică a căror compatibilitate cu articolul 85 alineatul (1) și articolul 86 din tratat face deja obiectul unei decizii a Comisiei, aceasta nu poate adopta o decizie care să intre în conflict cu decizia Comisiei, chiar dacă aceasta din urmă este în contradicție cu decizia pronunțată de o instanță națională de prim grad de jurisdicție. În cazul în care destinatarul deciziei Comisiei a introdus, în termenul prevăzut la articolul 173 al cincilea paragraf din tratat, o acțiune în anularea acestei decizii, este de competența instanței naționale să aprecieze dacă este necesar să suspende judecarea cauzei până la pronunțarea unei decizii definitive în respectiva acțiune în anulare sau să adreseze Curții o întrebare preliminară.

Cu privire la a doua și a treia întrebare

- 61 A doua și a treia întrebare au fost adresate doar în cazul în care prima întrebare ar fi primit un răspuns negativ. Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la celelalte întrebări.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 62 Cheltuielile efectuate de guvernul francez, guvernul italian, guvernul suedez și Guvernul Regatului Unit, precum și de către Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura pendinte din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de Supreme Court, prin ordonanța din 16 iunie 1998, declară:

În cazul în care o instanță națională se pronunță cu privire la un acord sau o practică a căror compatibilitate cu articolul 85 alineatul (1) și articolul 86 din Tratatul CE [devenite articolul 81 alineatul (1) și articolul 82 CE] face deja obiectul unei decizii a Comisiei, aceasta nu poate adopta o decizie care să intre în conflict cu decizia Comisiei, chiar dacă aceasta din urmă este în contradicție cu decizia pronunțată de o instanță națională de prim grad de jurisdicție. În cazul în care destinatarul deciziei Comisiei a

introdus, în termenul prevăzut la articolul 173 al cincilea paragraf din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 230 al cincilea paragraf CE), o acțiune în anularea acestei decizii, este de competența instanței naționale să aprecieze dacă este necesar să suspende judecarea cauzei până la pronunțarea unei decizii definitive în respectiva acțiune în anulare sau să adreseze Curții o întrebare preliminară.

Rodríguez Iglesias

Wathelet

Puissochet

Schintgen

Gulmann

Skouris

Jann

La Pergola

Edward

Sevón

Macken

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 14 decembrie 2000.

Grefier

R. Grass

Președinte

G. C. Rodríguez Iglesias